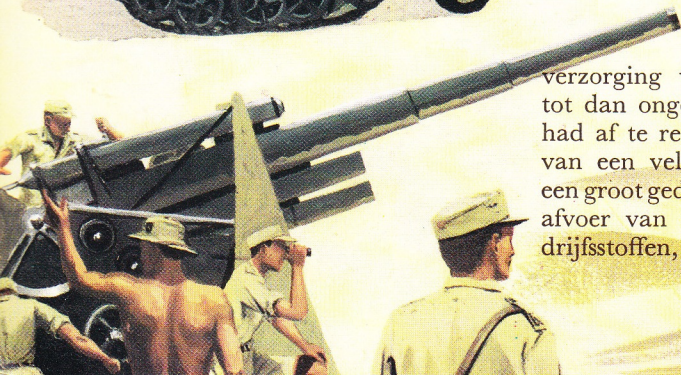

Bloed kleurt 't gele zand

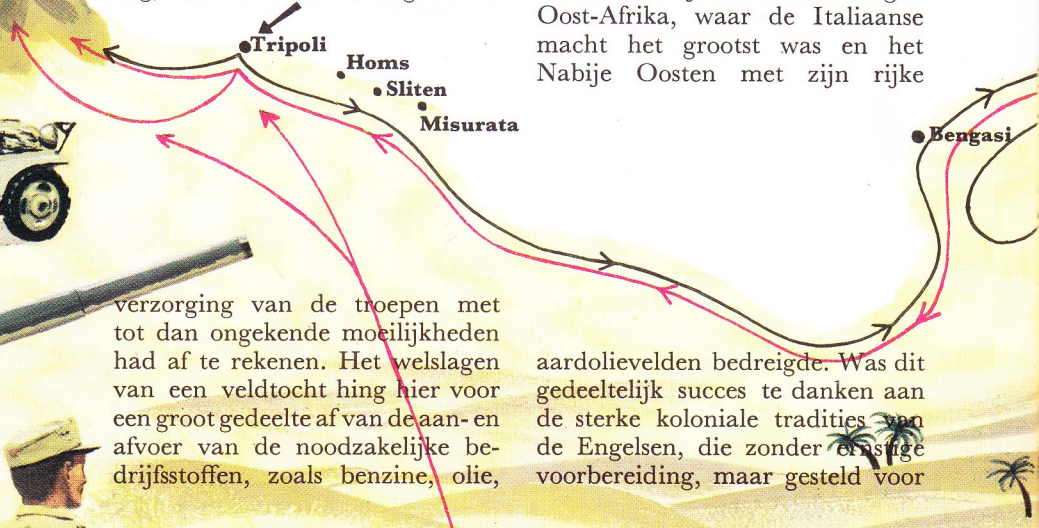
Eén van de vele dramatische episodes uit Wereldoorlog II is ongetwijfeld de verschrikkelijke veldtocht in Noord-Afrika geweest. De naoorlogse literatuur heeft hieraan verscheidene werken gewijd; onder meer citeren wij hier het fascinerende boek van Irwin Shaw "De jonge leeuwen". Nooit heeft de mensheid met zulk een schrikwekkend geweld de humanistische waarden met de voeten getrapt. De woestijnoorlog in Afrika is er het demonische bewijs van. Aan de hand van de kaart valt je onmiddellijk de enorme uitgestrektheid van het gevechtsterrein op: de afstand Alexandrië-Tripoli bedraagt niet minder dan 2260 km. Welnu, tijdens de veldtocht 1940-43 maakten de strijdkrachten twee en een halve maal de slingerbeweging tussen Egypte en Tripolitanië (een deel van het huidige Libië, toen Italiaanse bezitting). Bovendien bemoeilijkten het klimaat en de bodemgesteldheid de operaties, die alleen succesrijk konden zijn wanneer zij snel en met behulp van gemotoriseerde uitrusting gebeurden. In deze veldtochten is de grote waarde van de tanks en de pantserwagens gebleken. Daarbij komt nog, dat de bevoorrading en de

koelwater en van vers voedsel, drinkwater, kleding, farmaceutische produkten en munitie. Al dat materieel moest uit ver verwijderde opslagplaatsen worden aangevoerd, zodat de hulpformaties talrijker waren dan de eigenlijke strijdkrachten. Offensieven konden slechts met beperkte troepenmacht worden gevoerd, maximum 30 000 manschappen, terwijl elke uitval een beperkte afstand niet mocht overschrijden. In deze woestijnoorlog bleken de havens dan ook van vitaal belang te zijn. Was het misschien hieraan te wijten dat de Italiaanse troepen, die aan de zijde van Duitsland streden, er zelfs in de gemakkelijkste periode van de Afrikaanse veldtocht niet in slaagden de Frans-Engelse legers buiten gevecht te stellen? Want van juni tot september 1940 waren de geallieerde legers zeer verzwakt uit de Europese veldtocht gekomen, vooral na de ramp van Duinkerken. Of was het de zelfbegoocheling van de asmogendheden, die meenden dat de Engelse weerstand de zomer niet zou overleven? In elk geval slaagde de Engelse generaal Wavell erin, van december 1940 af de tijd te doen keren met zijn offensieven tegen Oost-Afrika, waar de Italiaanse macht het grootst was en het Nabije Oosten met zijn rijke

verzorging van de troepen met tot dan ongekende moeilijkheden had af te rekenen. Het welslagen van een veldtocht hing hier voor een groot gedeelte af van de aan- en afvoer van de noodzakelijke bedrijfsstoffen, zoals benzine, olie,

aardolievelden bedreigde. Was dit gedeeltelijk succes te danken aan de sterke koloniale tradities van de Engelsen, die zonder ernstige voorbereiding, maar gesteld voor

de harde realiteit, de knee van de moderne oorlog onmiddellijk vatten? Daartegenover stond het speciaal voor de woestijnoorlog gedirigde Duitse Afrikakorps onder leiding van generaal Rommel. Deze slaagde erin de linies van Wavell te doorbreken en snel op te rukken tot aan de Libisch-Egyptische grens. De Engelse generaals Auchinleck en Cunningham brachten Rommel echter bij Sidi-Resseg tot enige bezinning. Maar in 1942 nam hij weer het initiatief in handen: het hoogtepunt van de strijd speelde zich bij Bir Hakeim, maar voornamelijk ook bij Tobroek af. Daar vernietigde het leger van Rommel op één dag 230 tanks en enkele dagen later, 21 juni 1942, veroverde hij Tobroek samen met 28 000 manschappen, waaronder de gehele Zuid-Afrikaanse divisie! Dit schitterende wapenfeit bezorgde de "Desert Fox", zoals de Engelsen hem noemden, de titel van veldmaarschalk. De weg naar Egypte lag voor de Duitsers open, maar zij stootten toen op de nog onbekende "Monty" (Montgomery), die samen met generaal Alexander de vesting El Alamein jlings versterkte. El Alamein werd de grijp-arm waarin de Duitse legers zouden verstikken.

De strijd om El Alamein begon op 30 juni. Tot tweemaal toe poogde Rommel tevergeefs de vesting te nemen; op 23 oktober ging het 8e Engelse leger, na geweldige

bombardementen van Rommels verbindingslijnen, zelf tot de aanval over. Het Duitse leger werd volkomen verslagen en Rommels terugtocht werd bijna een vlucht. Dat was ook te danken aan het feit, dat op 8 november een sterke Anglo-Amerikaanse legermacht, onder bevel van Eisenhower, op de kust van Frans Noord-Afrika was geland. Tezelfdertijd hadden 800 Britse en Amerikaanse schepen zich in de Straat van Gibraltar verenigd om in verschillende Noord-Afrikaanse havens landingen uit te voeren. Bleef nog de verovering van Tunis: daar streden Anderson, Clark, Montgomery, Alexander en Eisenhower tegen de laatste vijandelijke weerstand. Rommel verdedigde zich nog met verbeterheid, maar hij werd ziek en vervangen door von Arnim, die zijn hopeloze strijd op 11 mei 1943 definitief moest opgeven. Duitsland verloor in de hete woestijn 250 000 mensen, 750 000 gevangenen, 2500 tanks, 8000 vliegtuigen en 70 000 vrachtwagens. Rommel dook nog opnieuw op in Normandië, toen de geallieerde legers geland waren. Daar werd hij zwaar gewond. Na de aanslag op Hitler in juli 1944 werd hij voor de keuze gesteld: vergift innemen of voor een volksrechtbank verschijnen. Hij koos de zelfmoord. Zo stierf een man, die door Winston Churchill een "groot generaal" werd genoemd.

El Beida Derna

Alexandrië

El Alamein

Noord-Afrika en de Sahara waren van 1940 tot 1943 het toneel van één der afschuwelijkste woestijnoorlogen die ooit in de geschiedenis van de mensheid plaats hadden. De Duitse legers onder leiding van veldmaarschalk Rommel bedreigden er lange tijd het bestaan van de geallieerde wereld, die echter bij El Alamein, dank zij de troepen van Montgomery en Alexander, het Hitlerregime de eerste zware, maar beslissende klap toebracht.

